

>> *Ramon Mola Vidal.*
(Cuba, 1896 - Barcelona, 1936).

El militar més covard o més lúcid

Ramon Mola, germà del director del cop d'estat de 1936, es va suïcidar a Barcelona

Gironí accidental i germà del general de Pamplona Ramon Mola Vidal, va ser un militar que conspirà l'any 1936 per carregar-se la II República. La derrota de l'aixecament a Barcelona, produïda gràcies a la intervenció de molts actors, el dugué al suïcidi la mateixa nit de la desfeta. Fou un mort més d'aquelles jornades convulses.

JOSEP CLARA > TEXT

La família Mola-Vidal arribà a Girona l'any 1894 i va viure-hi fins al 1900. El pare, Emilio Mola López, nascut a Barcelona el 1853, hi fou destinat com a cap de la Guàrdia Civil després d'haver estat uns anys a Cuba. La mare —Ramona Vidal, filla d'un català emigrat— era, precisament, originària de l'illa i, allà mateix, a Placetes, hi va néixer Emilio Mola Vidal, el 1887, futur colpista. També eren cubans els germans petits, Enriqueta i Anita. Tots plegats residiren al carrer dels Ciutadans, número 14, i Emilio començà els estudis de batxillerat a l'Institut del carrer de la Força.

A Girona, la família Mola-Vidal amplià el nombre de components, amb l'arribada d'un nou fill: Ramon, nat el dia 2 de juny de 1896, que fou un gironí accidental o d'ocasió, com molts altres fills de militars o funcionaris, ja que hi va viure poc temps. La nissaga Mola-Vidal va passar a Màlaga, nova destinació del progenitor.

Continuant la tradició familiar, Ramon va seguir la professió del pare i del germà: ingressà a l'Acadèmia d'Infanteria el dia 3 de setembre de 1915. En la mateixa promoció d'estudis coincidí amb una dotzena

de catalans, entre els quals hi havia Álvaro Villoria Camps, natural de Figueres i fill de militar. Un altre company de curs fou l'andalús Fermín Galán Rodríguez, futur màrtir de la República, afusellat a Osca el 1930.

Sortit de l'Acadèmia, Ramon Mola va tenir destinacions a les Forces de Policia indígena de Ceuta, el regiment Vergara núm. 57, la Intervenció militar de Larraix i la Caixa de Reclutament núm. 26. El febrer de 1934, va ser nomenat jutge permanent de causes de la IV Divisió Orgànica, a Barcelona. Havia ascendit a tinent el 1921 i a capità el 1925.

No creia en la victòria

L'any 1936 Ramon Mola Vidal va estar implicat plenament en la conspiració que —de Pamplona estant— dirigia el seu germà Emilio, el qual signava instruccions reservades com «el director», on advertia que *«conquistado el poder se instaurará una dictadura militar que tenga por misión inmediata restablecer el orden público, imponer el imperio de la Ley y reforzar convenientemente al Ejército, para consolidar la situación de hecho que pasará a ser de derecho»*, i que amenaçava els dubtosos: *«Ha de advertirse a los tímidos y*

Emilio Mola Vidal, futur colpista, residí al carrer dels Ciutadans, número 14, i començà els estudis de batxillerat a l'Institut del carrer de la Força

>> Placa d'una avinguda dedicada a Emilio Mola, germà de Ramon Mola.

vacilantes que aquel que no está con nosotros está contra nosotros, y que como enemigo será tratado. Para los compañeros que no son compañeros, el movimiento será inexorable».

Ramon va fer part de la rebel·lió, però no confiava en l'èxit de l'operació a la capital de Catalunya. En una visita a Pamplona, uns dies abans de l'aixecament, va transmetre el temor del fracàs al seu germà, el qual sembla que va dir-li: «No dudo que sabrás morir como un caballero».

A l'hora de la veritat, el 19 de juliol de 1936, Barcelona va ser escenari de la derrota dels aixecats contra la II República. Gràcies a la intervenció d'actors diversos, el cop d'estat protagonitzat pels militars facciosos fou una de les primeres victòries històriques contra el feixisme a Europa, fet reconegut fins i tot per dos autors feixistes —Robert Brasillach i Maurice Bardèche—, els quals valoren positivament la intervenció de les masses i qualifiquen l'episodi com «una de les pàgines heroiques més belles de la història revolucionària universal».

Ramon Mola —aleshores tenia 40 anys i estava casat amb Consol Milà— no va poder resistir aquella desfeta i es va treure la vida amb un tret de pistola, la nit del 19 al 20 de juliol, en el despatx on treballava habitualment, dins les Dependències Militars. El capità Frederic Escofet, comissari general d'Ordre Públic i un dels artífexs de la derrota de la subversió del 19 de juliol de 1936, afirma que la notícia l'afligí, «si és que encara en aquells moments podia ésser

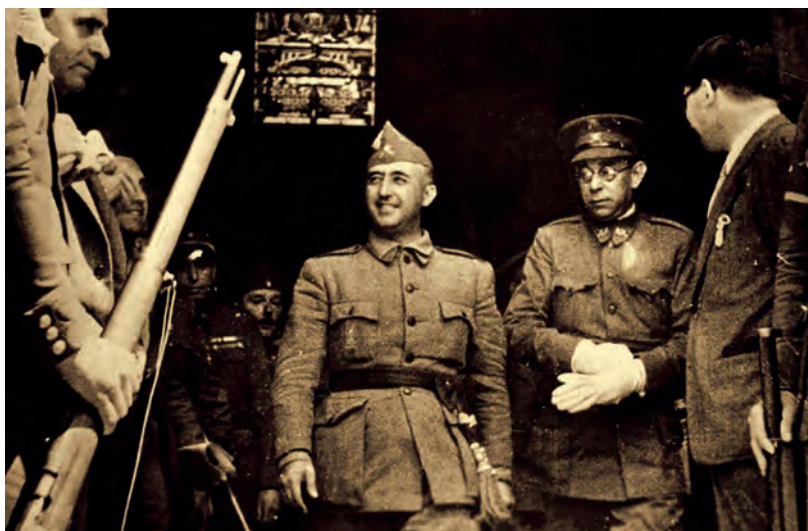
sensible a més dolor». Escofet, servidor de la Generalitat de Catalunya, recordava que, quan fou processat arran dels Fets d'Octubre de 1934, el jutge de causes Ramon Mola en tot moment el tractà atentament i com un company, «conducta molt poc freqüent en aquells moments». Per això Escofet va concloure que «el capità Ramon Mola pogué ésser un rebel, però es comportà sempre com un cavaller».

Sovint, i de manera simplista, el suïcidi és presentat com a propi de persones covardes i depressives.

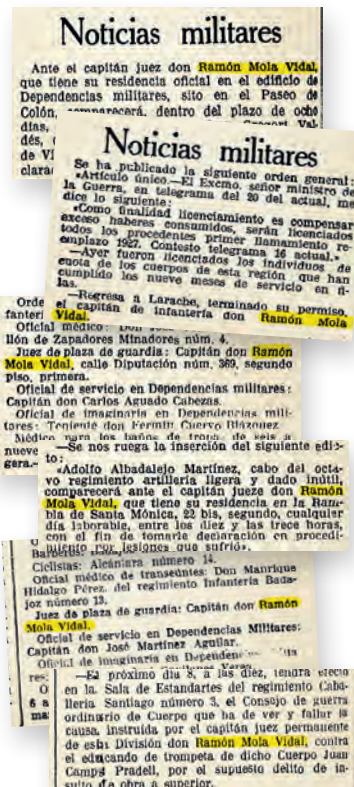
L'acte de privar-se la vida, però, pot ser també concebut com a protesta o reivindicació, pensat per evitar la humiliació o com resultat d'una decisió lúcida i responsable.

És lícit de deduir que el capità Ramon Mola posà fi a la pròpia vida per temor a enfrontar-se amb la realitat: la derrota dels seus companys d'armes revoltats il·legalment contra un règim democràtic. El fet de ser germà del cervell de la conspiració, a més, també devia jugar en contra seva a l'hora de mantenir la serenitat i creure en el demà. Fou un lúcid o un covard? Tant se val. En el context d'aquells dies, en què moltes altres persones van perdre la vida per culpa d'un sollevament desgraciat, ell fou un mort més i ningú no lloà el gest amb què renuncià a la vida.

Josep Clara és professor d'història contemporània a la Universitat de Girona.

Ramon Mola —aleshores tenia 40 anys— no va poder resistir aquella desfeta i es va treure la vida amb un tret de pistola, la nit del 19 al 20 de juliol

>> Retalls de premsa de l'època (La Vanguardia i ABC) on s'esmenta Ramon Mola Vidal.

>> El germà de Ramon, Emilio Mola, al costat del general Franco, durant la Guerra Civil.